

၅။ ၅ံ့သ္ဍိုက်။ ဗဒမ်/ခဒမ်။

ဝေါဟာရမန် ‘၅ံ့’ မဂ္ဂအဓိပ္ပါယ်ဗတ်ဗွာ ‘အခန်း’၊ မဂ္ဂအဓိပ္ပါယ်ဗတ်အင်္ဂလိက် “a room”/“a chamber” ဝံ့၅ံ့ ပွဲခေတ်ပိုတွဲဏအ် မွဲဟ်စကာဒေံဟံ့မွဲ၅ံ့၅ံ့ တဲ ဗျိုက်တို့ဒိုင်ရောင်။ မန်ပိုတွဲဏအ်ဗွဲမဂ္ဂိုင် ညးမွဲပွဲဒိုင်ဗွာတအ်၅ံ့ ရှေ့ကေတ်စကာဒိုင်ဝေါဟာဗွာ ‘အခါန်’ အိုတ်ရ။ ညးမစိုပ်ဒိုင်သေံတအ်၅ံ့ ရှေ့ ကေတ်စကာဒိုင်ဝေါဟာရသေံ ‘ဟံင်’ အိုတ်ရ။ ညးမလေပ်လိက်မန်တအ်၅ံ့တုန် စကာတ်ဒိုင်ဝေါဟာရ မန် ‘ဗဒမ်’ တဲ ဟံ့စကာတ်ဝေါဟာရ ‘၅ံ့’ ဝံ့ဏအ်၅ံ့ရ ဝေါဟာရ ‘၅ံ့’ ဏအ်၅ံ့ မဒးဗျိုက်တို့ဒိုင် ရောင်။ ပွဲလိက်ဇာတ်မသုန်ကွဲမသုန်စောံ၅ံ့ ကျ်ဇော်အစောံ မဒ်အွာကဝိမန်မဒယုတ်၅ံ့ ညးစကာတ် ဝေါဟာရ ‘၅ံ့’ ဏအ် ဤင်သန်ဟောင်ရ။ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘အိပ်ခန်း’ ၅ ညးချူစကာတ် ‘၅ံ့သ္ဍိုက်’ ရ။ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘ပစ္စည်းသိုလှောင်ခန်း’ ညးချူစကာတ် ‘၅ံ့ဒမေပ်’ ရ။ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဗွာ ‘ကျက်သရေ တိုက်ခန်း’ ၅ ညးချူစကာတ် ‘၅ံ့ကျ်ဇော်’ ရ။

ပွဲအဘိဓါန်မန်အင်္ဂလိက်အွာဟာလီဒေ၅ံ့ ဝေါဟာရ ‘၅ံ့’ ဝံ့ ညးကိုလင်အဓိပ္ပါယ် n. an interior, cavity, chamber ရ။ ‘၅ံ့ကျ်ဇော်’ ၅ ညးကိုလင်အဓိပ္ပါယ် ညးကိုလင်အဓိပ္ပါယ် a royal chamber တဲ ‘၅ံ့သ္ဍိုက်’ ၅ ညးကိုလင်အဓိပ္ပါယ် a bed chamber ရ။ ပွဲအဘိဓါန်မန်ဗွာအွာထောန်သိုင်၅ံ့ ဝေါ ဟာရ ‘၅ံ့’ ဝံ့ ညးကိုလင်အဓိပ္ပါယ် ‘အခန်း’၊ ‘၅ံ့ကျ်ဇော်’ ၅ ညးကိုလင်အဓိပ္ပါယ် ‘ကျက်သရေ ဆောင်’၊ ‘၅ံ့သ္ဍိုက်’ ၅ ညးကိုလင်အဓိပ္ပါယ် ‘အိပ်ခန်း’ ရ။ ဝါကျပယိုက်ဂမ္တိုင်ဗွဲသွပ်ဝံ့ လူတ်ရံင်ညီ။

၅ံ့

- (သွတ်ဖြဲစရဲဒဲဒိုင်၅ံ့) ကျိုင်ကျပ်ဖြဲဖြဲ မြမောင်မဒးရဲတဲ ညိုင်အဇုန်မယဲ၅ံ့ပတဲ လုပ်အာ သ္ဍိုက်ဒိုင် ပွဲခွဲတေံရ။ (၅၅၀။ ၉-၁၄။ ပ-၄၉။ အစောံ။) ဗတ်ဗွာ/ ထိုပြည့်တန်ဆာမသည် အဝတ်တန်ဆာဆင်လျက် အမွှေးနံ့သာတို့ကိုလိမ်းကျံ၍ ဖျားနာဟန်ပြု၍ အခန်းတွင်း၌ ဝင် အိပ်နေ၏။ (သုတေသီ)
- “—၊ ဝုကျ်သမ္တိ ဗျူဒိုင်ပွဲအာရီတဲ ရပ်ကအ်တဲအဲ တံင်ပျိုန်လတူဒေန်၅ံ့ အဲဆေဝ်ဒပ်ကွဲတဲ ဟိုတ်အဲဟံ့ဒေတ်ဗက်ဝုပုစိုတ်ဝုကျ်တဲ ဝုကျ်စမြဲဗဟေက်တဲ လောပ်အာခွဲတဲ သ္ဍိုက်ဒိုင်ရအံ။ —။” (ဗောဓိသတ်ပြောဟိတ်ဂးကိုသိုင်ရ။) (၅၅၀။ ၉-၁၂၀။ ပ-၃၄၄။ အစောံ။) ဗတ် ဗွာ/ “—၊ မိဖုယားမိုက်သည် ကာမအာရံ၅ံ့ ယစ်မူးသည်ဖြစ်၍ အကျွန်ုပ်လက်ကိုကိုင် လျက် အိပ်ရာညောင်စောင်းပေါ်သို့ ဆွဲတင်သည်ရှိသော် အကျွန်ုပ်တားမြစ်၍ မိဖုယားစိတ် အလိုသို့ မလိုက်သည်၏အဖြစ်ကြောင့် မိဖုယားသည် အကျွန်ုပ်ကိုခြိမ်းခြောက်ပြီးလျှင် အ

ခန်းသို့ဝင်၍ အိပ်နေ၏” ဟု ဘုရားလောင်းပုရောဟိတ်သည် မင်းကြီးအားဆို၏။ (သုတေသီ)

- “ယုံအမတ်တံ၊ သိုက်ကိုဗြဲဂှ် သိုင်တံတမ္ဘာတေံ သိက်ဗျးဒေုတ်ရော” (သိုင်သွာန်။) “ယုံ တ္တဗျး၊ ဗျးမင်သီဥပုဟ်အံ။ မရုတ်ဒဂိုန်ကေတ်သီဒစံတဲ လောပ်အာပွဲခွံတဲ လုက်ထပုံတဲ မင်သီဥပုဟ်ညိရအံ” အမတ်တံဂး။ (၅၅၀။ ၉-၂၇၆။ ဒု-၄၂။ အစွောံ။) (ဂွံ = ဂွံကျပ် ဩ။) ပွဲမူဗျာ/ “ရှေးမင်းတို့သည် မိုဗ်းမရွာသော် အသို့ပြုကုန်သနည်း” ဟု မင်းသည် မေး၏။ “မြတ်သောမင်းကြီး၊ ရှေးမင်းတို့သည် မိုဗ်းမရွာသော် အလှူပေး၍ သီလဆောက် တည်၍ ဥပုသ်ကိုဓိဋ္ဌာန်၍ အသရေရိုသော ဘိုက်ခန်းသို့ဝင်၍ မြေစာမြက်ကိုခင်း၍ အိပ် ကုန်၏။ ထိုအခါ မိုဗ်းသည်ရွာ၏” ဟုလျှောက်ကုန်၏။ (၅၅၀။ ဒု-၄၇၉။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ Said the king, “What used former monarchs to do, if it would not rain?” “Former monarchs, O king, if it would not rain, used to give alms, to keep the holy day, to make vows of virtue, and to lie down seven days in their **chamber** on a grass pallet: then the rain would fall.” (The Jataka: Vol. I & II: Book III: p-252)
- (တုဟ်နဂစိုတ်ကွေံသိုင်မဂ်) ကောန်သိုင်ရပ်ကေတ်သွာ်တဲ ပွဲသွဲကျိပ်တိုန်သောပါန်ဂ် ပွဲခွံမွဲဂ် တန်ခိုင်ရ။ (၅၅၀။ ၉-၃၃၈။ ဒု-၂၅၅။ အစွောံ။)
- ဗာဇ္ဇခါတ်ကွင်တဲ “ယုံတုဗျး၊ မုဂ် ကိုပိုဒိုက်ပွဲရောအံ” ဗာဇ္ဇခါတ်ဂး။ “ဟဲဗာဇ္ဇခါတ်၊ ဗေု လုပ်အာပွဲခွံဂွကျပ်ဇော်တေံတဲ ကောန်ဂွကျပ်သွတ်ဓမ္မပါလဂ် ဗေုအာကေတ်နင်ညိ” သိုင်ဂး။ (၅၅၀။ ၉-၃၅၈။ ဒု-၃၀၈/၃၀၉။ အစွောံ။) (ဂွံ = ဂွံကျပ်ဩ။) ပွဲမူဗျာ/ (ခိုးသူသတ်သည် လာလတ်၍) “အရှင်မင်းကြီး၊ အဘယ်ကိုပြုရအံ့နည်း” ဟုဆို၍ရပ်၏။ “အသရေရိုသော အိပ်ရာဘိုက်ခန်းသို့သွား၍ ဓမ္မပါလကို ဆောင်ချေလော့” ဟု(မင်းကြီး)ဆို၏။ (၅၅၀။ တ-၄၀။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ (The executioner) came and stood before the king, and saluting him said, “What is your pleasure, Sire?” “Go to the royal **closet** of the queen, and bring hither Dhammapala,” said the king. (The Jataka: Vol. III & IV: Book V: p-118)
- (မှာထေရ်မောဂ္ဂလာန်) ဒဒိဇကုမပပရိနိဗ္ဗာန်ဂ် ကိုကျပ်အနုညာတ်တဲ ပွဲခွံမက္ခန္ဒါဒိမ္မိဟ်ဂ်ဟေင် ထေရ်အာပပရိနိဗ္ဗာန်ရ။ (၅၅၀။ ၉-၅၂၂။ ၈-၃၀၁/၃၀၂။ အစွောံ။) (ဂွံမက္ခန္ဒါဒိမ္မိဟ် = ဖွားရာတိုက်ခန်း။) (တင်သမ္ဘိ။ ပွဲမူဗျာဂ်ဟိုလပ် မှာထေရ်မောဂ္ဂလာန် အာပပရိနိဗ္ဗာန် ပွဲ တုအ်လးမွဲ မွဲသွဲဒိုဏ္ဍသိဂိလိရောင် ဂးလပ်ရ။ ဗွဲပိုမဂ္ဂသမ္ဘိလပ်ဂ် မှာထေရ်သာရပိုတ်ရောင် အာပပရိနိဗ္ဗာန် ပွဲဂွံဇကုမက္ခန္ဒါဒိမ္မိဟ်ဂ်ရ။)

ဝံသိကံ။ ဝံကျပ်ဩ။

ဝံသွက်ဝံတိက် (အိပ်ခန်း။ bedroom)ကို ညးကော်ခံ ‘ဝံသိကံ’ ရ။ ဝံသိကံသွက်သိုင်, ဝံကျပ်, သေ ဝံတအံကို ညးကော်ခံ ‘ဝံကျပ်ဩ’ ရ။

- “ယံသဟာ၊ ဗြဝံမဲ့ တုအဲဂိုင်ကေတ်တဲ ပိုဝေင်သဘင်နက်သတ်ဝံရ” သဟာတံဂ်ဂး။ “ယံမူး တံ၊ အဲဟံဒးဂွပ်ကိုဗြ အဲဟံကေတ်” ကောန်ဥတ္တရသေဋ္ဌိဂး။ ဇုတ်သဟာတံဟိုဗတိုက်ဂိုင်ဝါ တဲ ဒးဂိုင်လဝ်ရ။ တဲကိုပှောပ်လဝ် ပဲ့ဝံသတိကံဝံရ။ ကောန်တြုသေဋ္ဌိဂ်လေဝ် ဟံဋီရံင်မဲ့ ဟံဟိုဗုန်ဂတးသက်ကံရ။ (၅၅၀။ ၆-၁၁၈။ ၁-၃၃၇။ အစွောံ။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ So going to him they said, “Dear friend, it is the great feast of Kattika. Can’t we get a sweetheart for you too, and have a good time together?” At last his friends picked out a charming girl and decked her out , and left her at his house, with directions to make her way to his **chamber**. But when she entered **the room**, not a look or a word did she get from the young merchant. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-261)
- ဒးကာလဂ် သုတ်ဗြတိတ်ကျင် နူဝံသတိကံဂ် ကျိုင်ကျပ်ဂိုဏ္ဍာတ် ပဲ့ဋ္ဌာန်မဲ့ဒးရဲဂ် ဝံဒိုင်ရ။ (၅၅၀။ ၆-၂၆၆။ ၃-၁၆။ အစွောံ။) (ပဲ့မူဗျာ/ ထိုမိန်းမသည် မိမိနေရာတိုက်ခန်းကို ပြင်ဆင်၍ ကိုယ်ကိုတန်ဆာဆင်၍ အိပ်ရာအပြင်၌နေလျက်၊ ---။ (၅၅၀။ ၃-၄၄၄။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ She prepared her **chamber**, and dressed herself in her finery, and sat on the bed waiting until he came. (The Jataka: Vol. I & II: Book III: p-233)
- ပဲ့ပယံသဂါတဲဂ် သိုင်ကုန်လောပ်အာ ပဲ့ဝံသတိကံဝံကျပ်ဂ်တဲ သိုကိုလျးကလာင်ဒိုင် ပဲ့အကာ သဂ်တဲ၊ ---။ (၅၅၀။ ၆-၂၈၁။ ၃-၆၃။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗျာ/ (သိကြားမင်းသည်) မဇ္ဈိမ ယာမ်၏အခြားမဲ့၌ မင်းမိဖုယားကြီး၏ ကြကံသရေတိုက်သို့ဝင်၍ ကောင်းကင်၌ရပ်၍၊ ---။ (၅၅၀။ ၃-၅၀၈။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ (The Sakka said), “I will enter the **chamber** of the chief queen, just at the middle watch of the night, and hovering in the air, -----. (The Jataka: Vol. I & II: Book III: p-269)
- သိုင်မဒေဟာပ်ပင်သွပ်တဲတဲ ဒိုက်သွံသွးဂမ္ဘိုင်ဂ် ဗက်ပိတ်ဏာတဲ “အဲကြက်သတိကံညီ” ချပ်တဲ ပဲ့ဝံသတိကံ သိုင်မလုပ်အာရ။ (၅၅၀။ ၆-၃၃၈။ ၃-၂၅၅။ အစွောံ။) ပဲ့မူဗျာ/ မင်းသည် ညစာစားပြီးသော် ပရိသတ်ကို လွှတ်လိုက်၍ “အိပ်အံ့” ဟု အသရေရိုသော တိုက်ခန်းသို့ ဝင်လတ်သော်၊ ---။ (၅၅၀။ ၃-၇၃၆။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေဂံလိက်/ At the close of the evening meal, the king sent his retinue away, wishing to lie down, and entering the **royal chamber**, ----. (The Jataka: Vol. III & IV: Book IV: p-82)

- ပွဲကာလ၌ ဝိဇ္ဇာစိုစွဲ၍ ခေ့မန်ပွန်တဲ ပွဲကာလ၌ ခေ့လုပ်ကျွဲ ပွဲ၌ ခွဲ၌ ဝိဇ္ဇာစိုစွဲ၍ ဝိဇ္ဇာစိုစွဲ၍ သွိုင်ဗာ ရာဇာသီတဲ ခေ့ပအာတ်ခေ့မထုန်ကိုဝိဇ္ဇာစိုစွဲ၍။ ဒဒ်၌ ကမ္ဘာန်မှောင်မှတ်တီအာတဲ ဝိဇ္ဇာစိုစွဲ၍ ပြာပ်အာပွဲသွိုင်ရ။ “ယွံတုညး၊ တြာ်စွဲ၍ ပွဲသွဲတဲ ခေ့လုပ်ပွဲ၌ ခွဲ၌ အဲတဲ ခေ့ပအာတ် အနာစာရကိုအဲခိုက်ဖြ” ဝိဇ္ဇာစိုစွဲ၍။ (၅၅၀။ ၉-၃၉၁။ ၃-၄၃၀။ အစွောံ။) ပွဲမူဗာ/ ထိုအခါ ဝိဇ္ဇာစိုစွဲ၍တစ်ယောက်သည် မန္တရားကိုမန်း၍ သန်းခေါင်းယံ၌ လာလတ်၍ ဗာရာဏ သီမင်း၏ မိဖုရားနှင့်တကွ မွေ့လျော်၏။ မိဖုရား၏အလုပ်အကျွေးတို့သည် သိကုန်၏။ ထို မိဖုရားသည် မိမိအလိုလိုသာလျှင် မင်းသို့ကပ်၍ “အရှင်မင်းကြီး၊ တစ်ယောက်သောယော ကျားသည် သန်းခေါင်ယံအခါ၌ ကျက်သရေတိုက်ခန်းသို့ဝင်၍ အကျွန်ုပ်ကို ဖျက်ဆီး၏” ဟုဆို၏။ (၅၅၀။ တ-၂၁၅။ ညောင်ကန်။) ပွဲမူအေဂံလိက်/ At that time a wizard, using his magic, came at midnight and corrupted the chief queen of Benares. Her handmaids knew of this. She herself went to the king and said, “Your majesty, some man enters the **royal chamber** at midnight and corrupts me.” (The Jataka: Vol. III & IV: Book VI: p-189) (royal chamber = ကျက်သရေတိုက်ခန်း = ဝှံကျက်ဩ/ ဝှံသွိက်ဝိဇ္ဇာစိုစွဲ၍။)
- (ဝိဇ္ဇာစိုစွဲ၍ပျော်တော်၍) သွိုင်ခိုင်တဲ ညိုင်စိုမထောံပွဲပွတ်ကို ပွတ်ဒေါသဂိုသလင်တိုန်တဲ တိတ်အာနု၌ ကျက်ဩတဲ ကော်နင်ပွင်တရင် ဝှံကျော်စိုစိုတ်ကိုဇကုတဲ “ဟဲသွဲပို၊ ကျော်ဏာ ပြောဟိတ်တဲ ပွဲတိဋ္ဌာန်ညးဂစိုတ်မိဟိတ်တဲ ဖေ့တတ်ကျော်ကျော်ပြောဟိတ်ရ” သွိုင်ဂး။ (၅၅၀။ ၉-၁၂၀။ ၁-၃၄၃။ အစွောံ။) (ဝှံကျက်ဩ = ကျက်သရေတိုက်ခန်း = မင်းမိဖုရားတို့၏ အိပ်ခန်း) ပွဲမူအေဂံလိက်/ Then the king fumed with rage, like the crackling of salt or sugar in the fire; and he rushed from the **chamber**. Calling his servants, he bade them bind the chaplain with his hands behind him, like one condemned to death, and cut off his head at the place of execution. (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-266)
- လွှာခိုင်သွိုင်ကိုပြောဟိတ်ညးခါ၌ ဗောဓိသတ်ဗက်လုပ်အာ ဝှံကျက်ဩသွိုင်တဲ နှုတ်စေ့အာတဲ စေ့အာနုပြာသာဒ် ပွဲပင်တရင်သို့ ပိလတုန်ဂေတ်တဲ လွှာခိုင်ကမ္ဘာတ်၌ ဗက်အာရ။ (၅၅၀။ ၉-၄၃၂။ ၃-၆၁၄။ အစွောံ။)

ဝှံဒမေပ်။

‘ဝှံဒမေပ်’ မွဲး၌ ဝှံအမိပွါယ် ‘ဝှံသွက်ဝှံဒေပ်အပေတ်ဒြပ်’ ဗတ်ဘာသာဗွာမွဲး ‘သိုလှောင်ခန်း’ ရ။ ‘ဝှံဒမေပ်ရတ်ထပ်ပြကာ’ မွဲး၌ ‘ရတနာခုနစ်ပါးတို့ကို သိမ်းဆည်းထားရှိရာတိုက်/တိုက်ခန်း’ မဒ်ရ။

- မဟာဇန်ဂမ္ဘိုင် ရပ်ကေတ်ထိုင်ဖျေ့နပရေတဲ ကျင်ကောံပွဲတရင်သို့သေဋ္ဌီရ။ ဣန်ကိုပံက်ကျော် ဝှံဒမေပ်ရတ်ထပ်ပြကာတဲ “အဲကိုဒါန်ကုမ္မားတံရ။ ဗွတ်ဝှံပမိက်ဝှံ ကေတ်ဏာရ” ဣန်ဂး။

(၅၅၀။ ၆-၇၈။ ၁-၂၅။ အစော့။) ပဲ့မူဗ္ဗာ/ လူအများသည် တောင်းအိတ်အစရှိသည်တို့ကို ယူ၍ အိမ်တံခါး၌ စည်းဝေး၏။ သိကြားသည် ရတနာရုနစ်ပါးတို့ဖြင့် ပြည့်ကုန်သော တိုက်တို့ကို ဖွင့်စေ၍ “သင်တို့အား ငါပေး၏။ အလိုရှိတိုင်းယူ၍ သွားကုန်လော” ဟုဆို၏။ (၅၅၀။ ၁-၃၈။ ညောင်ကန်။) ပဲ့မူအေင်္ဂလိက်/ ----, and a large crowd soon assembled at the door carrying baskets and sacks. Then Sakka bade the **treasure-chambers** be thrown open, and cried, “This is my gift to you, take what you will and go your ways.” (The Jataka: Vol. I & II: Book I: p-199) (ဂြံဒမေင်္ဂရတ်ထပ်ပြကာ = ရတနာရုနစ်ပါးတို့ဖြင့် ပြည့်ကုန်သောတိုက် = treasure-chamber)

ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဘာသာဗ္ဗာ ‘အမိဝမ်းအိမ်’/‘သားအိမ်’၊ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်အေင်္ဂလိက် (the womb) ၎် ဗတ်ဘာသာပိုမန် ညးကော်ခ ‘ဂြံဂင်’ ရ။ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဘာသာဗ္ဗာ ‘နှလုံးအိမ်’/‘နှလုံးသည်းပွတ်’၊ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်အေင်္ဂလိက် (the heart) ၎် ဗတ်ဘာသာပိုမန် ညးကော်ခ ‘ဂြံဟဒယ’ ရ။ ‘ဟဒယ’/‘ဂိုဟ်ဂြံဟဒယ’ သာဝံလေင်ချူတ်ရ။ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဘာသာဗ္ဗာ ‘မိုးသားတိမ်လိပ်’ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်အေင်္ဂလိက်(rain clouds) ၎် ဗတ်ဘာသာပိုမန် ညးကော်ခ ‘ဂြံမတ်ဗြ’ ရ။ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်ဘာသာဗ္ဗာ ‘အမှောင်ထု’၊ ဗွဲအဓိပ္ပါယ်အေင်္ဂလိက်(darkness) ၎် ဗတ်ဘာသာပိုမန် ညးကော်ခ ‘ဂြံဒမ္မ’ ရ။

ဗဒမ်/ခဒမ်။

ဝေါဟာရ ‘ဗဒမ်’/‘ခဒမ်’ ဝံ မှုံအဓိပ္ပါယ်တုပ်သွဟ်ကိုဝေါဟာရ ‘ဂြံ’ ဝံရ။ ဗတ်ဗ္ဗာမူး ‘အခန်း’ မဒ်ရ။ ပဲ့အဘိဓါန်မန်အေင်္ဂလိက်အ္ဗာလီဒေဂ် ညးထွေးလင် ‘ခဒမ်’ နအဓိပ္ပါယ် n. an apartment, a room in a house ရ။ ပဲ့အဘိဓါန်မန်ဗ္ဗာအ္ဗာထောန်သိုင်ဂ် ညးထွေးလင် ‘ဗဒမ်’ သို ‘ခဒမ်’ တဲ့ ကိုလင်အဓိပ္ပါယ် ‘အခန်း’ ရ။ ဒွဲကျပ်ဇော်ဂရိုက်သံ ရပ်စပ်စကာလင်ဝေါဟာရ ‘ဗဒမ်’ ဣအ်ဂ် အဲပွတ်ထွေးဣာဗွဲသွင်ဝံရ။

- ဟံသက်ဂတာပ်လံဟေင် ပြာသာဒ်မှုံကိုခါဘုံဂ် ခွမ်တဲအာအိုတ်ရ။ ပဲ့ဘုံသွင် ဗွဲမံင်တိုက်မ သုန်ကွံ ပဲ့ဘုံလ္လှူ ဗွဲမံင်တိုက်မသုန်ကွံ ခွမ်လင်ပြာသာဒ်မဲ့ မဂ္ဂိဣာတ်လင် နကိုဗွဲမံင်တိုက် လိုရ။ (သုဓမ္မဒေသနာ။ ၁-၆၈/၆၉။ ဂရိုက်သံ။) (ညးနှစကာလင် သို ‘ဗဒမ်’ သို ‘ဂြံ’ ရ။)
- ပဲ့ဥင်ဗာရာဣာသီတေ ကောန်ဗြသေဣမဲ့ မှုံကိုရုပ်သင်ကျော်ဂေါင်လောန်ရ။ ပဲ့ကာလပေင်အာ ယုက်စုံတြသွံ တွဟ်နဖိုဝံမင်မဲ့အာ ကိုလင်ဒိုက်ဗြမဲ့တဲ တန်တံင်ပဲ့ဗွဲမံင်ကျိဣဣ ပဲ့ဗွဲလ္လှူပြာသာဒ်ထပ်ဘုံတေရ။ (သုဓမ္မဒေသနာ။ ၁-၁၃၉။ ဂရိုက်သံ။) (ဗွဲမံင်ကျိဣဣ = ဂြံကျိဣဣ = ကျက်သရေတိုက်ခန်း။ အသရေရိုသောတိုက်ခန်း။)

- သွိုင်ဂုံ ဆေဝဒင်လင်ထေရ်ဂုံတို့ အလိုဇကုမွဲကို ပြာပ်အာဠာန်ပြာသာဒ်ရတ်မပြု ပွဲဗွဲကုဒ်ဩ ပွန် ဝံတန်ဒွံင်၊ ---။ (သုဓမ္မဒေသနာ/ ပ-၃၃၇/ ဂရိုက်သံ)

((((((((())))))))))))

ဓမိန်။ ဓမိန်ပြမာန်။ ဓမိန်ဓမာန်။ ပြမိန်ပြမာန်။

ဝေါဟာရဝံ ချူတ် ‘စမိန်ပြမာန်’/‘စွိန်ပြမာန်’ ဂုံ ဝံညာတ်ကေတ်ဗွဲမဂ္ဂိုင်တု၊ ‘ပြမိန်ပြမာန်’ လေဝ် ကို ‘စမိန်ဓမာန်’/‘စွိန်ဓမာန်’ လေဝ်ကို ဝံညာတ်ကေတ်ဗွဲမအောန်ရ။ ‘စမိန်ပြမာန်’/‘စွိန်ပြမာန်’၊ ‘ပြမိန်ပြမာန်’၊ ‘စမိန်ဓမာန်’/‘စွိန်ဓမာန်’ အိုတ်သိုပိသံဝံ အဓိပ္ပါယ်တုပ်တုပ်ရ၊ ဆနဲချူဟောင် မတူဟ်တ အိုတ်ရ။ ဝေါဟာရဝံ ချူတ် ‘စမိန်ပြမာန်’/‘စွိန်ပြမာန်’၊ ‘ပြမိန်ပြမာန်’၊ ‘စမိန်ဓမာန်’/‘စွိန်ဓမာန်’ ဝံ ဂုံ ဗွဲဒဒ်ပိုဒ်ကြိယာလေဝ် စကာမာန်၊ ဗွဲဒဒ်ပိုဒ်နာမ်လေဝ် စကာမာန်ဟောင်ရ။

ပွဲအဘိဓာန်အွာဟာလီဒေဂုံ ကိုလဝ်သံဏအ်ရ။ **စွိန်ဓမာန်, စွိန်ပြမာန်** n. power, authority, control:--/ **ဓမိန်** v. to rule: --/ **ဓမိန်ပြမာန်** v. to rule over; n. rule, government: -- / **ပြမာန်** v. to rule, to have authority: --/ ‘ပြမိန်ပြမာန်’ ဂုံတုန် ပွဲအဘိဓာန်အွာဟာလီ ဒေဂုံ ဟံမ္မဒေဂ်ဒိုင်ရ။ ပွဲအဘိဓာန်မန်ဗွာအွာထောန်သိုင်ဂုံ ညးကိုလဝ်သံဏအ်ရ။ **ဓမိန်, စွိန်** (ကြိ) အုပ်ချုပ်သည်။/ **ဓမိန်ပြမာန်** (န) အုပ်စိုးခြင်း။ အာဏာ။ (ကြိ) အုပ်စိုးသည်။/ **စွိန်ပြမာန်** (န) အုပ်ချုပ်မှုအာဏာ။/ **ပြမာန်** (သသက်) (ကြိ) အုပ်ချုပ်သည်။/ **ပြမိန်ပြမာန်, စွိန်ပြမာန်** (ကြိ) အုပ်စိုးသည်။

ဗွဲစွတ်တုန် ဝေါဟာရဂမ္ဘိုင် ‘စမိန်ပြမာန်’/ ‘စမိန်ဓမာန်’/ ‘ပြမိန်ပြမာန်’ ဝံကို ဝေါဟာရ ‘စမိန်’ ကို ‘ပြမာန်’ ဝံကို ဗွဲဒဒ်ပိုဒ်ကြိယာကို ဗွဲဒဒ်ပိုဒ်နာမ်လေဝ်ကို စကာမာန်တု အဓိပ္ပါယ်တုပ်သွဟ်အိုတ် ရ။

ဓမိန်ပြမာန်, စွိန်ပြမာန် — (ကြိယာ) **အုပ်ချုပ်သည်။ အုပ်စိုးသည်။ ပိုင်စိုးသည်။ အစိုးရသည်။**
to rule, to reign, to control, to govern, to be in power, to be lord and chief

- သွိုင်မိတ်ထံ ဝံစွိန်ပြမာန်ပိုင်ပြီညးဝိဒေဟာရဂမ္ဘိုင်။ (၅၅၀။ ၉-၁၆၀။ ပ-၄၆၁။ အစွေံ။) ဗတ်ဗွာ/ ဝိဒေဟတိုင်းသူများကို အစိုးရသော မိတ္ထိလာပြည့်ရှင်မင်း။ (သုတေသီ)